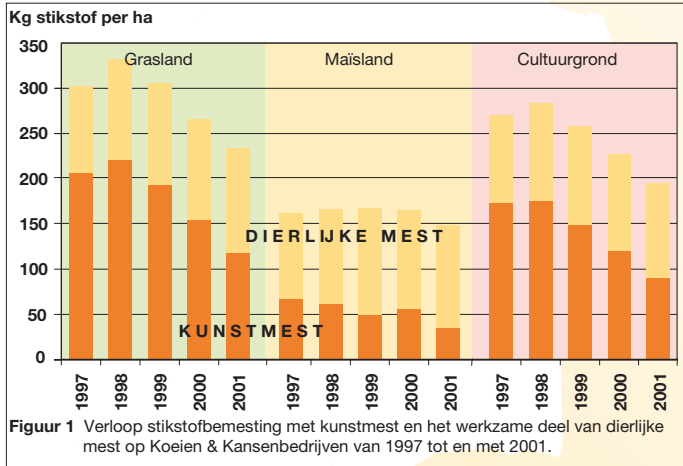

Hoge benutting meststoffen voorwaarde voor goed resultaat

50% minder kunstmest in drie jaar

In drie jaar Koeien & Kansen is het kunstmestgebruik op de bedrijven met bijna 50 procent gedaald. Gelijktijdig verbeterde de benutting van de stikstof uit de dierlijke mest en kunstmest. De bijdrage van klaver biedt daarbij extra mogelijkheden. Ook het gebruik van fosfaatkunstmest is in dezelfde periode met meer dan de helft afgenomen.

Figuur 1 Verloop stikstofbemesting met kunstmest en het werkzame deel van dierlijke mest op Koeien & Kansenbedrijven van 1997 tot en met 2001.

Bemestingsstrategie

De strategie om de MINAS-normen voor 2003 te halen bestaat uit zes stappen:

1. In het bedrijfsontwikkelingsplan (BOP) staat hoeveel kunstmest maximaal kan worden aangevoerd (aangekocht);
2. Voor aanvang bemestingsseizoen jaarplan opstellen met verdeling van de beschikbare dierlijke mest over het grasland en de voedergewassen;
3. Berekenen hoeveel kunstmeststikstof aanvullend voor de voedergewassen nodig is;
4. Kunstmestgift voedergewassen aftrekken van totaal in BOP (stap 1) levert de toegestane kunstmestgift op het grasland;
5. Kunstmestgift plus geschatte hoeveelheid werkzame stikstof uit dierlijke mest (stap 2) levert de stikstofjaargift op grasland (ook rekening houden met klaveraandeel en beheersbeperkingen);
6. Uitvoeren bemesting; planning en registratie per snede met het bemestingsadviesprogramma (BAP).

'Wij waren erop gerand niet als vervuilers te boek te staan'

Bennie en Thea Bomers

Stikstofgift sterk gedaald

Figuur 1 toont het verloop van de stikstofbemesting over de jaren 1997 tot en met 2001. De jaren 1997 (12 bedrijven) en 1998 (17 bedrijven) geven de bemesting weer van de bedrijven voor de start van het project. De resultaten van 2001 zijn nog voorlopig. De invloed van klaver en beheersgrasland is niet in figuur 1 opgenomen. De teelt van gras-klavermengsels is van 13 ha in 1998 gestegen naar ruim 80 ha in 2001. Bij een bezetting van 35 procent, kan klaver zo'n 120 tot 150 kg stikstof per ha leveren. Enkele bedrijven pachten bovendien grasland met beheersbeperkingen. De lage stikstofbemesting op dit land maakt een hogere bemesting mogelijk op de overige percelen. Bijgaand kader geeft in kort de gevolgde bemestingsstrategie op Koeien & Kansenbedrijven.

Sinds 1998 is de aanvoer van kunstmeststikstof op grasland sterk afgenomen. Gelijktijdig is de hoeveelheid werkzame stikstof uit de dierlijke mest juist toegenomen. Door deze mest zoveel mogelijk in de eerste helft van het groeiseizoen toe te dienen, stijgt de benutting van de organisch gebonden stikstof. In 1999 is bijvoorbeeld 39 % van de mest voor de eerste snede gegeven en 13 % in augustus en september. In 2000 is dit respectievelijk 42 en 8 %.

Ook op het maïsland is de hoeveelheid werkzame stikstof uit dierlijke mest toegenomen. Deze steeg van 95 naar 114 kg per ha.

Afbouw kan beter

Voor een goede stikstofbenutting is het belangrijk om de gift tijdig af te bouwen. Te veel stikstof in de nazomer leidt veelal niet tot een hogere grasopbrengst, maar wel tot (te) hoge eiwitgehalten in het gras. Figuur 2 laat zien dat in de nazomer van 2000 minder ver boven het advies is bemest dan in 1999. Op een aantal bedrijven is er dus nog winst te behalen door de stikstofgift in de nazomer sneller af te bouwen.

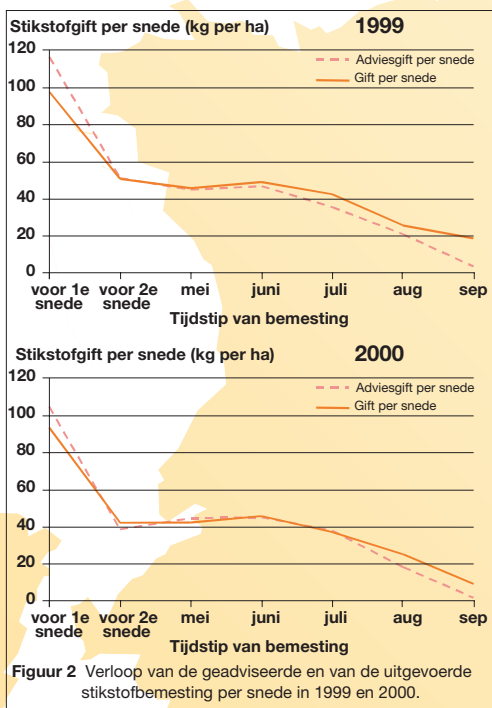
'Je bent toch dom bezig als je in je bedrijf meer kosten maakt dan nodig is?'

Kees en Jannie Van Wijk

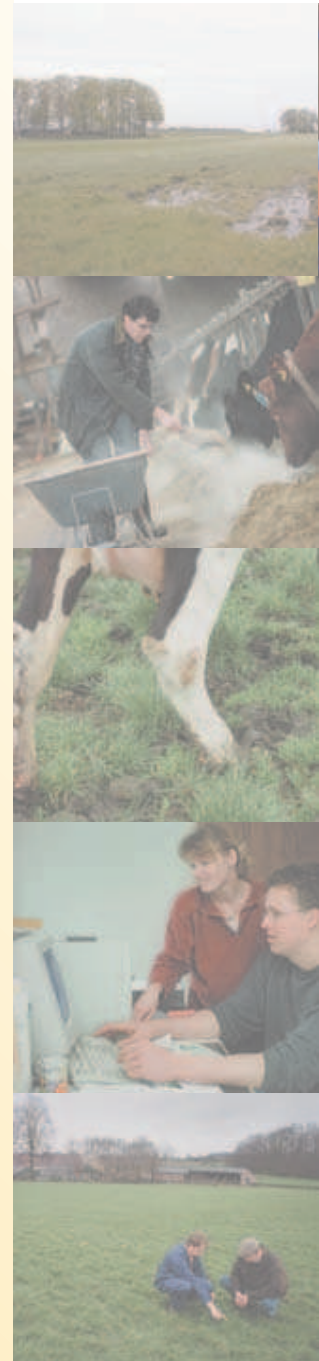
Fosfaat

Ook het gebruik van kunstmestfosfaat is tijdens de projectperiode sterk afgenomen. In 1998 kreeg het grasland nog 24 kg en het maïsland 32 kg fosfaat per ha. In 2001 was dit voor beide gewassen nog maar circa 10 kg. Deze daling was mogelijk doordat in het voorjaar alleen graslandpercelen met een lage of vrij lage fosfaattoestand nog kunstmest kregen. Op het maïsland is bij een Pw-getal hoger dan 40 naast de dunne mest bovendien geen fosfaatkunstmest meer in de rij nodig.

Dirk Jan den Boer en Robert Bakker, NMI

Figuur 2 Verloop van de geadviseerde en van de uitgevoerde stikstofbemesting per snede in 1999 en 2000.

Colofon

Redactie:
E.D. Teenstra PV-Lelystad

Vormgeving:
TVA Mediaproductions B.V. Doetinchem

Layout en druk:
Drukkerij Cabri B.V. Lelystad

Gratis exemplaren van de nieuwsbrief zijn aan te vragen bij het secretariaat. Overname van artikelen is toegestaan mits voorzien van duidelijke bronvermelding